

MINISTERSTVO VNITRA
Poradní sbor ministra vnitra
ke správnímu řádu a správnímu trestání

Závěr č. 162

**ze zasedání poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu a správnímu trestání
ze dne 20. 4. 2018**

Možnost správního orgánu uložit mladistvému napomenutí příkazem na místě

Správní orgán může mladistvému uložit příkazem na místě napomenutí podle § 91 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

Odůvodnění:

Poradní sbor se zabýval otázkou, zda je možné uložit příkazem na místě mladistvému napomenutí dle § 91 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „zákon č. 250/2016 Sb.“).

Napomenutí je správním trestem, který lze uložit za jakýkoliv přestupek, není-li to zákonem výslovně vyloučeno. Ukládá se formou klasického rozhodnutí o přestupku, kterým je obviněný uznán vinným podle § 93 zákona č. 250/2016 Sb., dále pak příkazem podle § 90 zákona č. 250/2016 Sb. a konečně příkazem na místě podle § 91 zákona č. 250/2016 Sb.

Příkaz na místě upravuje § 91 a § 92 zákona č. 250/2016 Sb., přičemž ustanovení § 91 odst. 1 stanoví, že „*správní orgán může příkazem na místě uložit pouze napomenutí nebo pokutu, pokud obviněný nebo osoba jednající za obviněného, který je právnickou nebo podnikající fyzickou osobou, souhlasí se zjištěným stavem věci, s právní kvalifikací skutku, s uložením pokuty a její výší a s vydáním příkazového bloku. Příkazem na místě lze uložit pokutu nejvýše 10000 Kč. Mladistvému obviněnému lze příkazem na místě uložit pokutu nejvýše 2500 Kč; to neplatí, je-li mladistvý podnikající fyzickou osobou.*“.

Příkaz, proti němuž lze podat odpor, pak upravuje § 90 zákona č. 250/2016 Sb., který v odstavci 2 tohoto ustanovení stanoví výjimky, ve kterých příkazem rozhodnout nelze. Podle § 90 odst. 2 písm. c) zákona č. 250/2016 Sb. tak správní orgán nemůže uložit správní trest příkazem ve věci přestupku mladistvého, neboť právě v řízení o přestupku mají být zjištěny veškeré okolnosti, ke kterým správní orgán přihlíží při ukládání správního trestu mladistvému (§ 56 zákona č. 250/2016 Sb.), čemuž odpovídá i v případě mladistvého povinnost konat ústní jednání (§ 80 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb.). Výjimkou je možnost uložit správní trest pokuty příkazem na místě.

Gramatickým výkladem ustanovení § 90 odst. 2 písm. c) zákona č. 250/2016 Sb. lze dojít k závěru, že mladistvému nelze uložit napomenutí příkazem na místě, neboť § 90 odst. 2 písm. c) zákona č. 250/2016 Sb. stanoví, že v případě mladistvého nelze rozhodnout příkazem, vyjma uložení správního trestu pokuty ukládaného příkazem na místě, a contrario se tak nepřipouští uložení napomenutí mladistvému.

Při použití čistě gramatického výkladu by však docházelo ke znevýhodňování mladistvých pachatelů, neboť v případě spáchání přestupku zletilým pachatelem by správní orgán mohl uložit příkazem na místě i nejmírnější správní trest napomenutí, zatímco v případě spáchání přestupku mladistvým by byl správní orgán nucen uložit pokutu. Mladistvým pachatelům má přitom zákon poskytovat zvýšenou ochranu, neboť se přihlíží k tomu, že ještě nemají plnou schopnost rozpoznávací nebo ovládací a jejich vývoj není dokončen. Zákon vyjadřuje tuto speciální péči zejména zvláštními ustanoveními o mladistvých, které mají zabezpečit více výchovné než sankční působení jejich postihu za přestupek a jejich náležitou ochranu v řízení o přestupku. Výše uvedené reflektuje například ustanovení § 57 zákona č. 250/2016 Sb., které stanoví, že se horní hranice sazby pokuty u mladistvých snižuje na polovinu, přičemž nesmí přesáhnout 5 000 Kč. Podobně je stanoveno v § 91 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., dle kterého lze uložit mladistvému příkazem na místě nejvýše 2 500 Kč oproti 10 000 Kč v případě zletilého pachatele.

Vzhledem k tomu, že zákon postihuje mladistvé pachatele mírněji, než pachatele zletilé, lze dospět k závěru, že lze-li zletilému pachateli uložit příkazem na místě napomenutí, tím spíše (argument a maiori ad minus) ho lze uložit mladistvému.

Smyslem a účelem správních trestů je způsobení újmy pachateli, aby nepáchal protiprávní jednání, a když už je spáchá, aby je neopakoval. Při stanovování správního trestu je proto nutné, aby byl přiměřený spáchanému činu, přičemž u mladistvého pachatele je o to důležitější, aby správní orgán zohlednil jeho věk, rozumový a mravní vývoj, majetkové

poměry i sociální zázemí, ze kterého pochází. Při spáchání méně závažného přestupku mladistvým by tak s ohledem na výše uvedené byla pokuta v některých případech neadekvátním správním trestem. Nadto je třeba uvést, že pokuta je vhodná až ve chvíli, kdy je pachatel sám výdělečně činný a pokutu je schopen zaplatit ze svých vlastních prostředků. S ohledem na výše uvedené tak napomenutí ve vztahu k mladistvým zajistí svou výchovnou funkci daleko lépe než pokuta.

Podle názoru poradního sboru je tak napomenutí nutno chápat jako univerzální správní trest, ke kterému není třeba zákonného zmocnění, a proto může být uloženo, aniž tak zákon explicitně stanoví.